

© Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2012. Această traducere a fost efectuată cu sprijinul Fondului fiduciar pentru drepturile omului al Consiliului Europei ([www.coe.int/humanrightstrustfund](http://www.coe.int/humanrightstrustfund)). Nu obligă Curtea. Pentru mai multe informații, a se vedea referințele cu privire la drepturile de autor de la sfârșitul prezentului document.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe ([www.coe.int/humanrightstrustfund](http://www.coe.int/humanrightstrustfund)). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour Européenne des Droits de l'Homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe ([www.coe.int/humanrightstrustfund](http://www.coe.int/humanrightstrustfund)). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Notă informativă privind jurisprudența Curții nr. 126

Ianuarie 2010

---

## ***Rantsev c. Ciprului și Rusiei - 25965/04***

Hotărâre din 7.1.2010 [Secția I-a]

### **Articolul 4**

Traficul de ființe umane: *articolul 4 aplicabil*

Absența implementării de către autoritățile cipriote a unui dispozitiv adaptat luptei împotriva traficului de ființe umane și a măsurilor concrete privind protecția victimelor: *violare*

Încălcarea de către Rusia a obligației sale de a efectua o anchetă efectivă privind recrutarea unei tinere femei de către traficanți, pe teritoriul său: *violare*

### **Articolul 1**

#### **Jurisdicția statelor**

Întinderea competenței Curții asupra cauzelor privind traficul internațional de ființe umane

### **Articolul 2**

#### **Articolul 2-1**

#### **Anchetă efectivă**

Carența autorităților cipriote de a efectua o anchetă privind un omor, în special prin refuzul de a acumula elemente de probă solicitate de un stat străin în aplicarea unei convenții internaționale de asistență reciprocă: *violare*

*În fapt* – Fiica reclamantului, dra Rantseva, o resortisantă rusă, a decedat în circumstanțe neelucidate după ce a căzut de la geamul unei proprietăți private în Cipru, în martie 2001. Aceasta a sosit în Cipru cu câteva zile în urmă, având o viză de „artistă de cabaret”, dar a părăsit locuința și locul de muncă în scurt timp

după ce l-a început, lăsând un bilet că dorea să se întoarcă în Rusia. După ce a găsit-o într-o discotecă la Limasol câteva zile mai târziu, gestionarul cabaretului a însoțit-o la comisariat către orele 4, solicitând ca aceasta să fie declarată imigrantă ilegală și să fie încarcerată. Poliția a contactat autoritățile de imigrare, care a dat instrucțiuni să nu o plaseze în detenție pe dra Rantseva și au indicat că angajatorul acesteia, care avea responsabilitatea, trebuia să o acompanieze din comisariat și să o conducă la biroul de imigrare la orele 7. Gestionarul cabaretului a plecat cu dra Rantseva aproximativ la ora 5:20 și a condus-o într-un apartament privat, unde a rămas și el. Aceasta a fost găsită moartă aproximativ la ora 6:30 în stradă, sub apartamentul în cauză, de balustrada balconului era atașată o cuvertură de pat. O informație judiciară/o investigație efectuată în Cipru a conchis că dra Rantseva a decedat în circumstanțe care păreau să fie un accident în timp ce aceasta încerca să evadeze din apartamentul în care se afla, dar nu existau dovezi a unei infracțiuni. Urmare a unei noi autopsii efectuată după repatrierea corpului în Rusia, autoritățile ruse au considerat că decizia pronunțată în rezultatul acestei informații era nesatisfăcătoare, dar autoritățile cipriote au declarat că aceasta era definitivă și au refuzat să deschidă o anchetă suplimentară atâta timp cât omologii lor ruși nu ar fi demonstrat existența unor activități criminale. Autoritățile cipriote și ruse nu au luat nicio măsură pentru a interoga două tinere femei care locuiau în Rusia și care, potrivit reclamantului, au lucrat împreună cu fiica sa în cabaret și puteau depune mărturii privind exploatarea sexuală la care erau supuse.

În aprilie 2009, autoritățile cipriote au prezentat o declarație unilaterală prin care acestea recunoșteau violarea articolelor 2, 3, 4, 5 și 6 din Convenție, propuneau să indemnizeze reclamantul și au indicat că au fost desemnați experți independenți pentru a investiga circumstanțele decesului d-nei Rantseva cât și activitățile sale profesionale și șederea sa în Cipru.

Ombudsmanul cipriot, Comisarul pentru drepturile omului al Consiliului Europei și Departamentul de Stat al SUA au publicat diverse rapoarte care se refereau la traficul de ființe umane în Cipru cu scop de exploatare sexuală, precum și despre rolul industriei de cabaret și a vizelor „artistice” pentru facilitarea traficului de ființe umane în Cipru.

În drept – Articolul 37 § 1: Curtea respinge cererea formulată de Guvernul cipriot privind scoaterea cererii de pe rol. Având în vedere gravitatea deosebită a alegațiilor în speță, acuitatea problemei pe care o reprezintă traficul de ființe umane și exploatarea sexuală în Cipru, precum și de jurisprudența rară privind interpretarea și aplicarea articolului 4 din Convenție asupra acestor fapte, ea consideră că respectarea drepturilor omului în general impune continuarea examinării cauzei și aceasta în pofida declarației unilaterale prin care se recunoaște violarea Convenției.

**Concluzie:** refuz de a radia cererea (unanimitate).

Articolul 1: Competența *ratione loci* – Curtea respinge excepția invocată de Guvernul rus potrivit căreia, faptele invocate în cerere nu intră sub jurisdicția Federației Ruse și, prin urmare, nu angajează responsabilitatea acesteia. Presupunus traficul de ființe umane a început în Rusia, Curtea are competența de a examina în ce măsură acest stat ar fi putut lua măsuri, în limita propriei sale suveranități teritoriale, pentru a proteja fiica reclamantului de traficanți și pentru a ancheta, nu numai alegațiile de trafic, dar și circumstanțele care au dus la deces, în special prin interogarea martorilor care locuiesc în Rusia.

**Concluzie:** excepție preliminară respinsă (unanimitate).

Articolul 2: a) *În privința Ciprului – i. Aspectul material:* nimeni nu contestă că victimele traficului și a exploatării ființelor umane sunt deseori constrânse să trăiască și să lucreze în condiții deplorabile și pot fi maltratate de către angajatorii lor, dar riscul general de rele tratamente și abuzuri, nu constituie o amenințare reală și imediată pentru viață. În speță, deși poliția ar fi trebuit să știe că dra Rantseva putea fi victimă a unui trafic de acest tip, nimic nu indică că, atunci când se afla la comisariat, o asemenea amenințare a existat și nici că poliția putea să prevadă seria de evenimente care au dus la decesul acesteia din moment ce a transmis-o în mâinile managerului de cabaret. Nu exista deci nicio obligație de a lua măsuri concrete pentru a preveni pericolul pentru viață.

*Concluzie:* absența violării (unanimitate).

ii. *Aspectul procedural:* ancheta efectuată de autoritățile cipriote asupra decesului a fost insuficientă sub anumite aspecte: divergențele dintre depoziții nu au fost elucidate, martori pertinenti nu au fost audiați, faptele care au avut loc la comisariat nu au fost examinate – în special asupra faptului dacă polițiștii ar putut fi corupți -, reclamantul nu a putut participa în mod efectiv la procedură și autoritățile cipriote au refuzat oferta de asistență reciprocă a omologilor ruși, prin intermediul căreia depozițiile a doi martori importanți ar fi putut audiate. Asupra acestui din urmă aspect, Curtea a precizat că statele membre sunt obligate să întreprindă toate măsurile necesare și posibile cu scopul de a obține elemente de probă pertinente, fie că acestea se găsesc sau nu pe teritoriul acestora, în special într-un caz ca și acesta în care două state în cauză fac parte la o Convenție de asistență reciprocă judiciară în materie penală.

*Concluzie:* violare (unanimitate).

b) *În privința Rusiei – Aspectul procedural:* articolul 2 nu impune dreptului penal a statelor membre de a le acorda o competență universală dacă unul din resortisanții acestora decedează în afara teritoriului statului respectiv. Autoritățile ruse deci nu aveau nicio obligație autonomă de a ancheta asupra decesului trei Rantseva în Cipru. În ceea ce privește obligația de asistență reciprocă judiciară care revenea Rusiei, în calitate de stat pe teritoriul căruia se găseau probele, față de statul anchetator (Cipru), autoritățile ruse nu aveau, în lipsa unei cereri formulate în acest scop de omologii lor ciprioți, obligația de a audia din proprie inițiativă depozițiile celor doi martori ruși. În fine, deși reclamantul se plânge că autoritățile ruse nu au cerut deschiderea unei urmăriri penale, Curtea relevă că acestea, în nenumărate rânduri, au utilizat posibilitățile oferite de acordurile pertinente de asistență reciprocă judiciară pentru a incita omologii lor ciprioți să acționeze.

*Concluzie:* absența violării (unanimitate).

Articolul 4: a) *Aplicabilitatea* – În răspuns la excepția invocată de Guvernul rus potrivit căreia capătul de cerere bazat pe articolul 4 este inadmisibil *ratione materiae*, dacă nu există sclavie, servitute sau muncă forțată sau obligatorie, Curtea relevă că traficul de ființe umane este un fenomen mondial care o cunoscut o dezvoltare semnificativă în ultimii ani. Încheierea în 2000 a Protocolului Națiunilor Unite privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor („Protocolul de la Palermo”) și în 2005 a Convenției Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane, arată că caracterul generalizat al acestui fenomen și necesitatea de a întreprinde măsuri pentru a lupta împotriva acestuia sunt din ce în ce mai mult recunoscute la nivel internațional. Prin urmare, este necesar să se examineze în ce măsură acest tip de trafic poate fi considerat în sine-însuși contrar spiritului și scopului articolului 4. Prin natura și obiectivul său, traficul de ființe umane

presupune exercitarea unor puteri comparabile cu dreptul de proprietate. Traficanții văd ființa umană ca un obiect care se negociază și care este impus la lucru forțat, deseori fără a fi plătit sau cu o remunerare mică, mai ales în comerțul sexului, dar și în alte domenii. Aceștia trebuie să supravegheze îndeaproape activitățile victimelor care lucrează și trăiește în condiții rele și care, deseori, nu se pot deplasa unde doresc și să recurgă față de acestea la violență și amenințări. Nu există nicio îndoială că acest trafic aduce atingere demnității umane și libertăților fundamentale a victimelor și nu poate fi considerat compatibil cu o societate democratică și cu valorile consacrate în Convenție. Având obligația de a interpreta Convenția în lumina condițiilor de viață actuale, Curtea consideră inutil de a examina dacă tratamentul denunțat de reclamant este sinonim cu „sclavia”, „servitutea” sau „munca forțată sau obligatorie”. Dimpotrivă, așa cum este definit de articolul 3 lit. a) din Protocolul de la Palermo și de articolul 4 lit. a) din Convenția privind lupta împotriva traficului de ființe umane, acest trafic relevă prin esența sa de câmpul de aplicare al articolului 4 din Convenția europeană.

*Concluzie:* excepție preliminară respinsă (unanimitate).

b) *Fondul – Obligații pozitive:* Prevederile Protocolului de la Palermo și a Convenției privind lupta împotriva traficului de ființe umane arată, în mod clar, că pentru statele contractante doar o combinație de măsuri poate fi eficientă pentru a lupta împotriva acestui fenomen. Din aceasta rezultă obligația pozitivă de a întreprinde măsuri pentru a preveni traficul de ființe umane, de a proteja victimele reale și eventuale/potențiale și de a urmări penal și reprimă responsabilii. Privind acest din urmă aspect, acest tip de trafic are particularitatea că într-un număr mare de cazuri nu se limitează la teritoriul unui singur stat. Victimele trec deseori dintr-un stat în altul. Probele și martorii deseori se află pe teritoriul mai multor state. Din acest motiv, în plus obligației de a efectua o anchetă internă privind faptele ce au avut loc pe propriul lor teritoriu, statele membre au, de asemenea, obligația, în cauzele de trafic transfrontalier, de a coopera în mod eficient cu alte state participante la investigații cu scopul de a garanta o ripostă transnațională globală acestui tip de trafic în țara de origine, de tranzit și de destinație.

i. *Respectarea obligațiilor de către Cipru:* Ciprul a încălcat în două rânduri obligațiile ce-i revin în temeiul articolului 4. În primul rând, acesta nu a implementat un dispozitiv legal și administrativ adaptat luptei împotriva traficului de ființe umane și, în al doilea rând, poliția nu a întreprins nicio măsură concretă, potrivită pentru a o proteja pe dra Rantseva. (Fiind abordată în cadrul obligațiilor sale generale sub aspectul articolului 2, întrebarea dacă autoritățile cipriote și-au îndeplinit obligația procedurală de a ancheta asupra acestui trafic, nu necesită a fi examinată separat).

Referitor la primul punct, deși legislația națională în materie de trafic nu pare să prezinte anumite probleme, Comisarul pentru Drepturile Omului și Ombudsmanul cipriot, ambii au criticat regimul de viză „artist de cabaret”, care, potrivit acestora, atrage un număr mare de tinere femei străine în Cipru, unde riscă să fie traficate. În plus, dacă este legitim în scopul controlului fluxului migrator de a impune angajatorilor să prevină autoritățile dacă o artistă încetează să lucreze pentru aceștia, aparține autorităților să asigure respectarea obligațiilor în materie de imigrare. Măsurile care încurajează proprietarii și managerii de cabarete să supravegheze conduita artistelor și să fie în mod personal responsabili sunt inacceptabile, precum și practica care consistă în a impune proprietarilor și managerilor de a cere o garanție bancară pentru a acoperi viitoarele costuri eventuale a artiștilor angajați de către aceștia, este în mod deosebit preocupantă.

Referitor la al doilea punct, Ciprul avea obligația pozitivă să ia măsuri pentru a proteja pe dra Rantseva dat fiind că elemente suficiente puteau în mod legitim să determine poliția să suspecteze că această persoană era expusă unui risc real și imediat de a fi traficată sau exploatată. Poliția a comis mai multe încălcări: nu a efectuat imediat cercetări suplimentare pentru a afla dacă dra Rantseva a fost traficată, poliția a lăsat-o pe aceasta în mâinile managerului de cabaret în loc să o elibereze, astfel, aceasta și-a încălcat obligația legală de a proteja victima.

*Concluzie:* violare (unanimitate).

ii. *Respectarea obligațiilor de către Rusia:* Curtea nu constată nicio violare a articolului 4 în ceea ce ține de obligația pozitivă de a pune în aplicare un mecanism legal și administrativ potrivit și de a întreprinde măsuri de protecție. În ceea ce privește necesitatea unei anchete efective în Rusia, autoritățile acestei țări erau cele mai bine plasate pentru a efectua o asemenea investigație privind recrutarea dreg Rantseva, care a avut loc pe teritoriul rus. Or, nu a fost efectuată nicio investigație, o încălcare cu atât mai gravă că această persoană a decedat ulterior și că circumstanțele plecării sale din Rusia rămân nedescoperite.

*Concluzie:* violare (unanimitate).

Articolul 5: Detenția dreg Rantseva la comisariat și detenția sa ulterioară în apartament, constituie o privare de libertate. Deși se poate deduce că aceasta a fost inițial plasată în detenție pentru a-i fi verificat statutul de imigrant, decizia poliției, după stabilirea faptului că actele acesteia erau în regulă, de a o menține în detenție și apoi de a reîntoarce în mâinile managerului de cabaret, nu avea nicio bază legală în dreptul intern. Arestul la domiciliu al dreg Rantseva în apartament, de asemenea, angajează responsabilitatea Ciprului deoarece, deși era o proprietate privată, această măsură nu ar fi putut fi luată fără asistența activă a poliției. Această detenție a fost arbitrară și ilegală.

*Concluzie:* violare de către Cipru (unanimitate).

Articolul 41: Cipru și Rusia sunt obligate să achite, respectiv, 40 000 EUR și 2 000 EUR pentru daune morale.

---

#### © Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2012

Limbile oficiale ale Curții Europene a Drepturilor Omului sunt engleza și franceza. Această traducere a fost realizată cu sprijinul Fondului fiduciar pentru drepturile omului al Consiliului Europei ([www.coe.int/humanrightstrustfund](http://www.coe.int/humanrightstrustfund)). Nu obligă Curtea, care, de altfel, nu își asumă răspunderea pentru calitatea acesteia. Traducerea poate fi descărcată din baza de date HUDOC a Curții Europene a Drepturilor Omului (<http://hudoc.echr.coe.int>) sau din oricare altă bază de date în care Curtea a făcut această traducere disponibilă. Poate fi reproducă în scop necomercial, cu condiția ca titlul cauzei să fie citat în întregime, împreună cu referirea la dreptul de autor menționat anterior la Fondul fiduciar pentru drepturile omului. Dacă intenționați să utilizați vreun fragment din această traducere în scop comercial, vă rugăm să contactați [publishing@echr.coe.int](mailto:publishing@echr.coe.int).

#### © Council of Europe/ European Court of Human Rights, 2012

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe ([www.coe.int/humanrightstrustfund](http://www.coe.int/humanrightstrustfund)). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has share it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human

Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact [publishing@echr.coe.int](mailto:publishing@echr.coe.int).

© **Conseil de l'Europe/ Cour Européenne des Droits de l'Homme, 2012**

Les langues officielles de la Cour Européenne des Droits de l'Homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe ([www.coe.int/humanrightstrustfund](http://www.coe.int/humanrightstrustfund)). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>) où de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante: [publishing@echr.coe.int](mailto:publishing@echr.coe.int).